НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

Державна наукова установа «Науково-технологічний комплекс

«Інститут монокристалів» НАН України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Генеральний директор

академік НАН України

_____В.П.Семиноженко

«17» лютого 2020 р.

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ПОРЯДОК ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Затверджено рішенням Вченої ради
від 06 лютого 2020 р. протокол №1

Введено в дію наказом
Генерального директора
від 17 лютого 2020 р. № 16-1

Харків 2020

Загальні положення

1.1. Це Положення визначає порядок підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії (далі — здобувачі) у Державній науковій установі «Науково-технологічний комплекс "Інститут монокристалів" Національної академії наук України» (далі –НТК ІМК НАНУ).

1.2. Положення розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII, Постанов Кабінету Міністрів України (зі змінами) «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 р. №1341, «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 30.12.2015 р. № 1187, «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261.

1.3. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється в аспірантурі НТК ІМК НАНУ за очною (денною) формою навчання.

1.4. Підготовка осіб в аспірантурі здійснюється:

- за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням);
- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту). Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, та вартість такої підготовки визначаються Вченою радою НТК ІМК НАНУ з урахуванням ліцензійного обсягу, зазначеного в ліцензії, за якою НТК ІМК НАНУ провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, та можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб аспірантів за відповідною спеціальністю.

1.5. НТК ІМК НАНУ проваджує освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти відповідно до ліцензії.

1.6. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури НТК ІМК НАНУ здійснює Вчена рада НТК ІМК НАНУ.

Діяльність структурних підрозділів, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, координує відділ аспірантури, який підпорядковується першому заступнику генерального директора НТК ІМК НАНУ з наукової роботи.

1.7. Для врегулювання відносин між аспірантом та НТК ІМК НАНУ укладається договір.

1.8. Вступ до аспірантури ДНУ НТК ІМК здійснюється на конкурсній основі відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 23 березня 2016 р. №261 та Правил прийому до аспірантури НТК ІМК НАНУ.

Правила прийому до аспірантури ДНУ НТК ІМК, які затверджує Вчена рада НТК ІМК НАНУ, визначають процедуру, перелік і строки подання документів для вступу в аспірантуру, а також встановлюють зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору абітурієнтів.

Правила прийому до аспірантури НТК ІМК НАНУ діють протягом відповідного навчального року.

1.9. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі НТК ІМК НАНУ становить чотири роки.

1.10. Підготовка в аспірантурі НТК ІМК НАНУ передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової програми за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження.

Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та оприлюднення не меньше трьох наукових публікацій, які розкривають основний зміст дисертації.

До таких наукових публікацій зараховуються:

– статті в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Євпропейського Союзу, з наукового напряму, за яким підготовдлено дисертацію здобувача (обовязково не менше однієї статті);

– статті в наукових виданнях, які включено до переліку наукових фахових видань України (замість однієї статті може бути зараховано монографію або розділ монографії, опублікованої у співавторвстві).

1.11. Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукової роботи, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником та затверджується Вченою радою НТК ІМК НАНУ протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до аспірантури НТК ІМК НАНУ.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем і використовується для оцінювання успішності виконання запланованої наукової роботи.

Порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення Вченою радою НТК ІМК НАНУ рішення про відрахування аспіранта.

Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до аспірантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

1.12. Підготовка в аспірантурі завершується захистом наукових досягнень аспіранта у спеціалізованій вченій раді. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради.

1.13. Аспірант, який захистився до закінчення строку підготовки в аспірантурі, має право за власним вибором:

– отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті НТК ІМК НАНУ на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури;

– отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в аспірантурі.

2. Права та обов'язки аспірантів

2.1. Аспіранти НТК ІМК НАНУ користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про вищу освіту».

2.1.1. Аспіранти НТК ІМК НАНУ мають право на отримання державної стипендії встановленого розміру в разі зарахування на навчання за державним замовленням.

2.1.2. З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти НТК ІМК НАНУ також мають право на:

– вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної у вищих навчальних закладах (наукових установах), бібліотеках і державних архівах України;

– отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника;

– на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення Вченою радою НТК ІМК НАНУ двох керівників;

– безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

– академічну мобільність;

– на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою для вивчення іноземної мови у разі наявності відповідного сертифікату, що підтверджує володіння іноземною мовою на рівні С1; а також на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником);

– участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями;

– внесення змін до індивідуального навчального плану за погодженням зі своїм науковим керівником.

– академічну відпустку відповідно до законодавства.

2.2. Аспіранти НТК ІМК НАНУ зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту».

З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти НТК ІМК НАНУ також зобов'язані:

– дотримуватися морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії), встановлених НТК ІМК НАНУ ;

– виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні хімічної секції Вченої ради ДНУ НТК ІМК;

– захистити в установлений строк свої наукові досягнення у вигляді дисертації в спеціалізованій вченій раді.

2.3. Усі аспіранти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта та освітньо-науковою програмою аспірантури НТК ІМК НАНУ .

2.4. Покладення НТК ІМК НАНУ на аспіранта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної освітньо-наукової програми та підготовкою дисертації, забороняється.

2.5. Підставами для відрахування аспіранта є:

– завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою;
– власне бажання;
– переведення до іншого закладу вищої освіти (наукової установи);
– невиконання освітньо-наукової програми;
– порушення умов договору (контракту), укладеного між НТК ІМК НАНУ та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;
– інші випадки, передбачені законом.

3. Порядок та умови вступу до аспірантури

3.1. Основною формою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти є аспірантура.

3.2. До аспірантури НТК ІМК НАНУ на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра. До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до аспірантури НТК ІМК НАНУ . Приймальна комісія може відмовити особі в допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури НТК ІМК НАНУ виключно у зв'язку з неподанням в установлений строк документів, визначених правилами прийому.

Перелік документів, необхідних для вступу до аспірантури НТК ІМК НАНУ, включає:

1) заяву вступника на ім'я генерального директора НТК ІМК НАНУ;

2) особовий листок з обліку кадрів, заповнений особисто та завірений в відділі кадрів за основним місцем роботи або установи, де здобувач навчався до вступу до аспірантури;

3) автобіографію;

4) 3 фотокартки розміром 3х4 см;

5) список опублікованих наукових праць і винаходів; відбитки опублікованих статей/тез (за наявності);

6) дослідницьку пропозицію з обраної спеціальності;

дослідницька пропозиція – це науковий текст обсягом до 5 сторінок, підготовлений втсупником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці; можливі шляхи розв'язання поставлених задач тощо. Вимоги до дослідницьких пропозицій формують відповіднодо особливостей кожної обраної вступником спеціальності. Оцінювання дослідницької пропозиції відбуватиметься на наступному іспиті із спеціальності як його складова;

7) засвідчену копію диплома з додатками до нього про закінчення вищого навчального закладу (особи, які здобули відповідну освіту за кордоном – засвідчену копію нострифікованого диплома);

8) засвідчену копію сертифіката міжнародного зразка з іноземної мови, який засвідчує рівень не нижче В2 (за наявності);

9) копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера (для осіб, які вступають до аспірантури на денну форму навчання);

10) копію документа, що посвідчує особу та громадянство;

11) копію військового квітка або посвідчення про прописку (для військовозобов'язаних).

12) рекомендацію Вченої ради вищого навчального закладу (наукової установи) (за наявності);

13) медичну довідку про стан здоров'я за формою № 086/о;

14) згоду на збір та обробку персональних даних.

Документ, що посвідчує особу та громадянство, військовий квиток та диплом про вищу освіту подаються вступником особисто.

3.3. Вступні випробування до аспірантури НТК ІМК НАНУ складаються з:

– вступного іспиту із спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);

– вступного іспиту з іноземної мови (за вибором Вченої ради НТК ІМК НАНУ в обсязі, який відповідає рівню В2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти). Вступник, що підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, IELTS, CPE, FCE, CAE (не нижче рівня В2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня); з німецької мови – Test DaF, Goethe-Zertifikat, Zentrale Berstufenprüfung, Kleines Deutsches Sprachdiplom (не нижче рівня В2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня); з французької мови – TCF, DALF, DSLCF, DHEF (не нижче рівня В2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня), звільняється від вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення

результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного іспиту з найвищим балом;

– інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень).

Вага бала з кожного вступного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається в правилах прийому до НТК ІМК НАНУ.

Відповідно до правил прийому до НТК ІМК НАНУ особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра, можуть бути призначені додаткові вступні випробування.

3.4. Вступні випробування до аспірантури НТК ІМК НАНУ проводяться предметними комісіями, до складу яких входить, як правило, три-п'ять осіб, які призначаються генеральним директором НТК ІМК НАНУ.

3.5. До складу предметних комісій включаються доктори філософії та доктори наук, які проводять наукові дослідження за відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми.

До складу предметної комісії можуть бути призначені також представники інших закладів вищої освіти (наукових установ), з якими укладено договори про ведення спільної наукової діяльності та/або спільного керівництва дослідженнями аспірантів або спільного виконання освітньо-наукової програми, або якщо здійснюється підготовка докторів філософії за освітньо-науковою програмою, узгодженою між НТК ІМК НАНУ і закладом вищої освіти (науковою установою).

3.6. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому до аспірантури НТК ІМК НАНУ.

Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом генерального директора НТК ІМК НАНУ та оприлюднюється в установленому порядку.

3.7. Аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом генерального директора ДНУ НТК ІМК призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.

Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед Вченою радою НТК ІМК НАНУ за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультування), як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження. Вчена рада НТК ІМК НАНУ з урахуванням потреб аспіранта та ефективності роботи наукового керівника з підготовки докторів філософії може відвести більшу кількість годин навчального навантаження керівникові з їх оплатою за рахунок коштів спеціального фонду НТК ІМК НАНУ.

Рішенням Вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі

4.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються Вченою радою НТК ІМК НАНУ для кожної спеціальності.

Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

4.2. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових.

Навчальний план аспірантури містить інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (30-60 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС)), послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються Вченою радою НТК ІМК НАНУ протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Індивідуальний навчальний план аспіранта містить перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. При цьому аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником та керівником відповідного підрозділу.

Засвоєння аспірантами навчальних дисциплін може відбуватися на базі НТК ІМК НАНУ, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність — на базі інших вищих навчальних закладів (наукових установ).

4.3. Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником. Для цього аспірант подає на ім'я генерального директора НТК ІМК НАНУ відповідну заяву, погоджену із науковим керівником і завізовану одним із заступників гендиректора з наукової роботи НТК ІМК НАНУ. Зміни в індивідуальному плані аспіранта затверджуються Вченою радою НТК ІМК НАНУ, рішення якої вводиться в дію наказом генерального директора НТК ІМК НАНУ.

4.4. Освітньо-наукова програма аспірантури НТК ІМК НАНУ включає не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

– здобуття глибинних знань із спеціальності (спеціалізації), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю (спеціалізацією), оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напряму, що забезпечується включенням до освітньо-наукових програм і навчальних планів фахової дисциплін (дисциплін) обсягом 20 кредитів;

– оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору забезпечується включенням до освітньо-наукових програм і навчальних планів нормативної дисципліни «Філософія науки та культури» обсягом 6 кредитів у першому та другому семестрі навчання. Викладання дисципліни «Філософія науки та культури» забезпечується Центром гуманітарної освіти НАН Кураїни згідно з Розпорядженням № 328 від 30.05.2016 р Президії Національної академії наук України;

– набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності забезпечується включенням до освітньо-наукових програм і навчальних планів нормативної дисципліни «Підготовка наукових публікацій та проєктів» обсягом 6 кредитів, що викладається за окремими робочими програмами для кожної спеціальності (галузі знань);

– здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності забезпечується включенням до освітньо-наукових програм і

навчальних планів нормативної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування для підготовки аспірантів до рівня загальноєвропейського стандарту володіння мовою С1» обсягом 8 кредитів, яку викладають у першому та другому семестрах навічання з підсумковим семестровим контролем у другому семестрі, що включає екзамен. Викладання дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування для підготовки аспірантів до рівня загальноєвропейського стандарту володіння мовою С1» забезпечується Центром наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України згідно з Розпорядженням № 328 від 30.05.2016 р. Президії Національної академії наук України.

4.5. Вчена рада НТК ІМК НАНУ має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в інших вищих навчальних закладах (наукових установах) компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури.

4.6. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури.

4.8. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або спеціалізованою вченою радою, утвореною для проведення разового захисту, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії захищають дисертації у постійно діючій спеціалізованій вченій раді з відповідної спеціальності або у , яка функціонує у закладі, де здійснювалася підготовка аспіранта. Вчена НТК ІМК НАНУ має право подати до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти документи для акредитації спеціалізованої вченої ради, утвореної для проведення разового захисту, або звернутися з відповідним клопотанням до іншого вищого навчального закладу (наукової установи), де функціонує постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності.

5. Прикінцеві положення

5.1. Всі зміні та доповнення або нова редакція Положення розглядаються та приймаються на засіданні Вченої ради та затверджуються наказом генерального директора НТК ІМК НАНУ.

7.2. По затвердженні нової редакції Положення, попереднє втрачає чинність.

Погоджено:

Учений секретар І. Б.-Х. Щербаков

Головний юрисконсульт А. А.Катріч